

2 Korid

Pol mịj kisen ak Korid bin bı krop nu kıl tikak

¹ Yad Pol. God yip ag lek, Krais Jisas minim dad ameb bi alap midil, mam cin Timoti eip sinjaul midil, nibep God bin bi ne taun kib Korid midebim okok abe, Akaia Propins nab nab tigon tigon magilsek midebim okok abe, mij nibaul nu kıl tikabin.

² Nibep agebin, yip tep gip ak, Bapi God abe Bi Kib Jisas Krais abe nibep yimig nijil di tep girek, kapkap mid tep ginimib.

Pol God nop tep agak

³ Bi Kib cin Jisas Krais Nap ne God nop tep agin. Bapi God ni pai ne yimig yib nijil, di tepgil, per per kod mid tep yib gip.

⁴ Miker ognap cinop apek, ne cinop kod mid tep gip ak me, cin pen adik gil, bin bi ognap miker apek, krop ak rek nep di tep gil kod mid tep ginigabin.

⁵ Krais eip midobin ak me, ne yur dak rek cin ak rek nep yur ognap dipin. Pen Krais eip midobin ak me, ne cinop per per kod mid tep gip nijil cin gos sek midobin.

⁶ Nibi mid tep gil gos sek midil, am ne eip per per midenigabim, agil, Krais Jisas ne miker ognap cinop nib. Pen Krais ne cinop kod mid tep gip rek, cin gos sek midobin ak nijngabim ak me, miker ognap nibep apenigab ak, Krais cinop

ak rek nep kod mîd tep gînîgab nîñjîl mîd tep gîn,
agîl, gos sek mîdenîgabîm.

⁷ Gos cîn nîpîn ak, nîbi Krais nop ma kîrîg
gînîgabîm. Cîr bî omal yur dîpîr rek, nîbi ak rek
nep yur dînîgabîm; pen God cîrop mal dî tep gîp
rek, nîbep ak rek nep dî tep gîl kod mîd tep gek,
gos sek mîdenîgabîm.

⁸ Pen ai mam sîkop nîñjîm. Cîr bî omal Esia
Propins mîdîl, mîker kîb dîl koslam yîb mîdorok.
Komîj mîdojîr rek ma lîp, bîr kîmnîgabîr, agrok.

⁹ Bîr kîmnîgabîr, agrok. Pen gak ar nîbak,
cîr gos par yîb nîjî mîdorok ak me, cîr ke kîlis
mîdobîr, agîl, ma apîr; God bin bî kîmbal okok
gek warîkpâl ak nep cîrop kod mîdek nîñjîg gî
mîdobîr, apîr.

¹⁰⁻¹¹ Cîrop pîs nep ñag pak lînîmel rek lak ak
pen God ne cîrop dî komîj yokak ak me, mîñi
ne cîrop kauyan dî komîj yoknîg geb. Nîbi God
nop sobok gîlîg gî mîdem, kîsen okok abe ne ak
rek nep cîrop dî komîj yoknîgab, agîl, gos sek
mîdobîr. Nîb ak, bin bî konjai nep God nop sobok
gîlîg gî mîdel, God ne nîñjîl cîrop mal dî komîj
yokek me, bin bî konjai nep, ne cîrop gînîgab ak
nîñjîl yîb ne agel ar amnîgab.

Pol kîrop am ma nîñjîk, mînîm ak agak

¹² Mîdmagîl cîr nab adañ nîpîr, bin bî okok eip
mîdîl tap tari tari gîpîr okok, God cîrop eip mîdek
nîñjîg gî, nop gos nîñjîg gî gîpîr. Cîr mînîm nîñjîd
nep agîl gî tep nep gîpîr. Yad mîsen agebin, nîbep
per per nîb aknîb rek nep gîpîr. Pen bin bî okok
gos nîpal rek gos nîñjîl nîg ma gîpîr. God cîrop
yîmîg nîñjîl dî tep gîl gos ñek nîg gîpîr.

13-14 Mịj nıbep ñu kıl tıkpin okok, mınım bak okok rek agıl ma tıkpin; nıbi udın lı nıñıl, wagın ak kasek nıñnímib, agıl, mısen nep tıkpin. Mıñi ke ke rek mıdobın ak me, nıbi yıp nıpım pen yıp nıñ rep ma gıpım; pen yıp tep gıp ak, yıp nıñ tep gem me, kisen Bi Kib cın Jisas adık gi onıgab ñın ak, ap mogım gıl, yad nıbep nıñıl mıñ mıñ gınıgain; nıbi pen ak rek nep yıp nıñıl mıñ mıñ gınıgabım.

15-16 Ar nıbak nep me, ned Masedonia Propins ma amnınek ñın ak, yad gos alap nıñıl nıbep am nıñníg nıñıgain, agnek. Yad Masedonia bin bi kırop nıñníg amnıgain, pen ned am nıbep nıñıl kisen amnin, agnek. Pen adık gi apıl, Judia amníg, kanıb par nokım nıbak nep apıl, nıbep kauyan nıñlıg gi ap padıknım, agnek. Nıg gen me, nıbi mıñ mıñ gıl yıp pen gi ñıl tap magıl ognap ñem nıblıg gi Judia amnin, agnek.

17 Gos nıbak rek nıñıl me, nıbep ned mınım pıñıl yoknek ak pen kisen ma nınek. Nıg gınekk ak, yıp pen agnıgabım, “Bi par ak nop ke tep gıp ar ak kisen gıl, ‘Gınıgain gınıgain,’ agıl, mınım nep agıl, kisen ma gıp. Ne yokop bi mınım nıg pak ajeb par ak,” agnıgabım rek lıp ak pen,

18 God bi nıñıd yıb nep ageb ak eip mıdebin rek ak, yad gos omal nıñıl nıbep ma agebin.

19 Yad, Sailas, Timoti, cın nıbep God Ņi ne Jisas Krais mınım ag ñınok. Jisas Krais gos omal ma mıdeb. Ne yau, agıl, kisen mer ma agnıgab. Mınım tari tari ageb ak, ageb rek nep gınıgab.

20 God mınım ar tari tari agak ak, Jisas Krais apıl, nıb aknıb rek nep magılsek gıp. Cın ne nıg

gip n̄bak n̄p̄in ak me, God nop sobok ḡl̄ig gi, Jisas Krais ȳb ne aḡl, “N̄nj̄d” ap̄in. N̄g ḡp̄in ak, God ȳb ne ak ar alan amnaj, aḡl, n̄g ḡp̄in.

21 God ne nep gek me, c̄n abe, n̄bi abe, Krais nop c̄g tep ḡl̄ m̄dob̄in. Ne nep me c̄nop “Bin b̄t yad ke,” aḡl, aḡ l̄l,

22 Kaun ne ak c̄nop ñek, ap̄il m̄dmaḡl nab c̄n adan gon l̄i m̄deb. N̄b ak c̄n n̄p̄in, c̄n God bin b̄t ne ke m̄dob̄in n̄nj̄l ne aḡp̄ aḡp̄ rek nep maḡlsek c̄nop ñin̄gab.

23 Pen yad n̄bi Korid kai m̄deb̄im okok n̄nj̄n̄g ḡinek ak pen amił m̄n̄im k̄b agen, n̄bi yur d̄n̄im̄b rek l̄p̄ n̄nj̄l me, n̄bep ȳm̄ig n̄nj̄l me ma n̄bin. God ne m̄dmaḡl yad nab adan n̄nj̄p̄ yad esek ma agebin.

24 Pen m̄n̄im yad ak nep k̄isen ḡm̄, aḡl, gos ar ak ma n̄pin. N̄bi ke Krais nop gos n̄p̄im̄ ak me, yad am n̄bep aḡ ñen, n̄bi k̄lis ḡl̄ Krais nop n̄nj̄ tep ḡl̄, c̄g k̄lis ḡl̄, m̄ñ m̄ñ ḡl̄ig gi m̄denim̄b, aḡl agebin.

2

1 Pen yad gos alap n̄nj̄l agnek, “K̄rop kauyan̄ am n̄nj̄l m̄n̄im̄ k̄lis agen, k̄rop kauyan̄ yur d̄n̄im̄el rek l̄p̄ ak, ma am n̄nj̄n̄im̄,” agnek.

2 Pen yad gen n̄bi yur den̄gab̄im̄ ak, an pen m̄d̄il ȳp̄ gen̄gab̄ m̄ñ m̄ñ ḡn̄gain? Bin b̄t n̄bak rek ognap ma m̄debal.

3 N̄bak n̄nj̄l me, n̄bep m̄j̄ ñu k̄il t̄knek. Yad gos n̄nj̄nek, “Amjak̄il bin b̄t okok n̄nj̄l m̄ñ m̄ñ ȳb ḡpnep pen mer, amjak̄il k̄rop n̄jen, ȳp̄ m̄ker ȳb ḡn̄im̄ rerek l̄p̄ ak me, yad ma amn̄gain,” agnek. Yad gos n̄nj̄nek, “Yad ke

mîñ mîñ gînîgain ak, kîri abe mîñ mîñ gînîgal,” agnek.

4 Mîj ned ñu kîl tîknek nîbak, mîdmagîl yad ak yur gek, gos par lîlîg gi, udîn ñîg tîg gi rîk yoklîg gi ñu kîl tîknek. Nîbep mîker kîb gînîmîñ, agîl, ma tîknek; nîbep mîdmagîl yîb lîpin rek nîññîmîb, agîl, tîknek.

Bî tap tîmel gak ak, mîñi tap tîmel gak nîbak kîrîg gił nop mîdmagîl lîl dînîmîb

5 Pen yad gos nîpin bî alap gek mîker gak ak, yîp ma gak, nîbep bin bî sîñak mîdebîm nîbep magîlsekk gak.

6 Pen nîbi magîlsekk rek nop kîrîg gîpekk ak, ne yur dîl, gi tîmel gak ak bîr nîñip. Nîb ak, mîñi ñîg ma gînîmîb; kîrîg gînîmîb.

7 Mîñi gi tîmel gak nîbak kîrîg gił, nop mînîm sain sain agnîmîb. Tari gînîg: nop ñîg ma gem, yîmîg kîb yîb gek, pîs nep ap yap paknîmîñ rek lîp.

8 Nîb ak, yad nîbep agebin, nop mam cîn agîl mîdmagîl lîpîm ak, nop agem nîñ tep gînîmîñ.

9 Yad nîbep mîj ñu kîl tîknek ak, mînîm yad ak dîl, mînîm tari tari agnîgain magîlsekk kîsen gił gînîgabîm aka, agîl, mîj ñu kîl tîknek.

10 Bin bî nîbi okok ognap gi tîmel genîmel pen nîbi nîñîl kîrîg genîgabîm ak, yad ak rek nep gi tîmel genîmel nîbak nîñîl kîrîg gînîgain. Pen yad gi tîmel genîmel nîbak nîñîl kîrîg gînîgain ak, Krais yîp nîñ mîdeb, agîl, nîbep nen agîl kîrîg gînîgain.

11 Pen mer ak, Seten cınop Krais bin bı ne ognap gek, ap yap pakjın rek lıp. Seten per nep, gen ap yap paknımel, agıl nıñıp ak, bır nıpın.

12 Pen Krais mınım tep ak Troas bin bı kırop ag nıñım, agıl, Troas amenek, Bı Kıt b yıp kanıb yıkek, wög ne ak karıp lım nıbak gınım rek lak ak pen,

13 mam yad Taitas Troas sığak ma pıyo nıñnek ak me, yad gos par nıñıl, Troas bin bı kırop, “Sığaul mıdem” ag lıl, Taitas nop nıñníg Masedonia Propins sığaul onek.

14 Nıb ak, God gıp rek nıñıl, nop tep yıb agebin. Nı ne Krais nop ag yokek, apıl Seten nop dı talak mıgan ne okok lıl, cınop dak. Ne cınop dıl, ami bı kıb rek cınop poj dıl ned ameb nıñlıg gi, bin bı ke ke okok cınop nıñıl Krais mınım tep ne ki tep yıb rek nıpal.

15-16 Krais mab ki tep owep dı God nop dagıl sobok gi nıb ak rek, cın mıdobın. Bin bı Krais kırop dı komıñ yokeb okok ki nıbak nıñıl ki tep aknıb ke nıñel, kırop komıñ mıdep magıl ak ñeb. Pen bin bı Krais nop kırıg gıpal okok, ki nokım nıbak nep nıñıl cıp ki tımel ak, agel, kırop kımeb magıl ak ñeb. Pen bin bı an wög nıbak gınımın rek lıp?

17 Bin bı koñai nep mani tap okok koñai nep dıñ, agıl, God Mınım tep ne ak ag ajpal. Pen cın aknıb rek ma gıpın. God ne cınop ag lıl wög ne gınıg ag yokıl nıñ mıdeb nıñlıg gi, cın Krais bin bı ne mıdıl mınım nıñıd yıb nep agıñ, agıl, God Mınım tep ne ak yıpıd gıl nep ag ñıbın.

3

¹ Pen mİNİM ŋU kİL tİKEBIN ŋIBAUL, “Yad mİj ŋU kİL tİKEN, cİNOP dİ TEP gİNİMEL,” agİL, ma tİKEBIN. cİN bin bİ yokop rek mİDON, cİNOP dİNİMİB, agİL, bin bİ nİBI nİPİM ognap kİROP agon, mİj ognap ŋU kİL tİK ŋEL, cİN dap nİBEP ŋON nİŋİL, cİNOP ma dİNİGABİM. Pen nİBI, “Bİ ognıl kİROP dİNİMİB,” agİL, mİj ognap ŋU kİL tİK ŋEM, cİN dam bin bİ ognap kİROP ma ŋİNİGABİN.

² Pen mİj mİDMAGİL nab cİN adaŋ ŋU kİL tİK mİDEB rek me, nİBI bin bİ mİDEBİM. Gos cİN nİPİN ak, nİBEP mİNİM ag ŋON nİŋİL dİPİM ak me, bin bİ okok nİBEP nİŋİL, cİN bİ tİGEp bİ rek mİDOBİN ak nİŋNİGAL.

³ Pen cİN Krais nop wÖG gon, Krais ne ke mİj ŋIBAUL ŋU kİL tİKİL cİNOP ŋAK. YİG tap ŋU kİL tİKEP dİL tİKPAL rek mer; kab ar ak ŋU kİL tİKPAL rek mer. God per komiŋ mİDEB Kaun ne ak Krais mİNİM tep ne ak bin bİ mİDMAGİL nab kİRI adaŋ tİKİP.

⁴ Yad mİNİM agebin ŋIBAUL, God tari tari ageb ak Krais magİlsek nİB AKNİB rek nep gİNİGAB, agİL agebin.

⁵ CİN nİPİN, cİN kİLİS cİN ke gon wÖG tep amnİMİŋ rek ma lİP; God nep me cİNOP gİ ŋEK nİŋLİG gİ, gon wÖG tep amnİGAB.

⁶ God ne nep gek, cİN wÖG gİ ŋEB bİ ne mİDİL, God MİNİM kİSEN nİB ag lİP ak, damİL bin bİ okok kİROP ag ŋİBİN. God MİNİM kİSEN nİB ag lİP ŋIBAK, lo mİNİM ak rek mer; mİNİM kİSEN nİB ag lİP ak God Kaun ŋİB. Lo mİNİM gek, bin bİ kİMNİGAL; pen God Kaun gek, bin bİ komiŋ mİDENİGAL.

7 Lo mìnìm nìbak, God kab salai bad ar ak ñu kíl tìkek, Mosis dapek nìñlig gi, melík kíb yìb gak. Melík kíb nìbak Mosis mìlik jo mìlik ne melík goligip. Mìdarík mìdarík melík kíb nìbak bìr kír gek pen Isrel bin bì Mosis mìlik jo mìlik ne nìññìmel rek ma lak. Lo mìnìm kìmeb magìl dowak ak pen melík kíb yìb sek owak.

8 Pen God Kaun wög ne gip ak melík tep aknìb ke sek mìdeb.

9 Mìnìm kíb agep lo mìnìm ak melík sek owak rek, cìn God udin yìrik ar ne ak bin bì komiñj tep rek lep mìnìm tep nìbak melík tep aknìb ke sek owak.

10 Melík tep aknìb ke mìñi bìr owip ak me, lo mìnìm ned melík sek owak ak mìñi melík ma gip.

11 Lo mìnìm ak per ma mìdil kír gìnig gek ak pen lo mìnìm ak melík sek owak; nìb ak me, mìnìm tep ak per per mìdil ma kír gìnigab mìnìm tep ak melík tep aknìb ke sek mìdeb.

12 Nìb ak, cìn gos sek mìdil, nabij ma dìl, kìlis gìl Krais mìnìm tep ak mìsen ag ñìbìn.

13 Mosis gak rek ma gipin. Ne lo mìnìm ak damìl, mìlik jo mìlik ne ak melík kíb yìb gak, pen mìdarík mìdarík melík kíb gak nìbak sìkol gek apek nìñlig gi, Mosis ne bin bì okok melík sìkol gak nìbak ma nìññìmel, agìl, usajìl bad alap dìl, mìlik jo mìlik ne ak pak karik ñak.

14-15 Pen gos kíri nìñ tep ma gìlak. Tari gìnig: usajìl bad rek gos kíri kom kam gìl mìdek ak me, God ned bìrarík nep mìnìm nìñjd ag lep agak mìnìm ak udin li nìñlak ak pen mìnìm wagìn ak ma nìñlak. Mìñi ak rek nep kíri lo mìnìm nìbak udin li nìpal pen tap usajìl bad rek gos kíri kom

kam gek, mìnìm wagin ma nípal. Tap usajil bad rek gos kiri kom kam gip ak, Krais ne nep di ke okok yoknimiñ rek lip.

16 Pen bin bi Bi Kib ak nop onigal ak, ne usajil bad gos kiri karikil middeb ak, tig wal gi yokek, gos kiri pag yikek, niñnígal.

17 Bi Kib agebin ak, Kaun ak me. Bi Kib Kaun ne cin eip midenigab ak, tap tari tari gil cinop bi nagiman rek linimiñ ak, ne pak pag gi ke okok yokil cinop tig asik yoknigab.

18 Pen milik jo milik cin ak karik we gil ma midobin rek, cin magilsek Bi Kib melik tep ne ak misen nipiñ. Ne gek, cin magilsek ne ke melik tep sek middeb rek linigabin. Cin magil alap nep ne middeb rek ma ulek linigabin; pen nin nokim nokim ne per nep cinop gi gi gek, cin melik tep ne middeb rek ulek linigabin. Bi Kib nig gip Kaun ak me.

4

Lim di tin cög gipal rek ak, cin bin bi midobin

1 God cinop yimig niñil dil, wög nibaul ag lek gipin ak me, cin gos par ma nipiñ.

2 We gil gipal ar ak abe, nabij gek niñlig gi gipal ar ak abe, cin ma gipin. Bin bi okok krop minim esek ma apin. Cin God Minim ag niñig gebin ak, minim cin ognap sek agil ma ag nibin. Tap tari tari gipin ak, esek ar ak ma gipin. God Minim tep ne ak yipid gil nep misen ag nibin. Nig gon, bin bi okok cinop niñil, midmagil nab kiri adan niñnígal, cin God udin yirik ar ne ak bi tigez bi rek midobin.

3 Bin bî kîmebal okok nep, mînîm tep mîsen ag ñîbîn ak nîñîl, usajîl bad rek mînîm tep ak karîk mîdekl nîñîlg gî, ma nîpîn apal.

4 Kiri ma nîpal ak, Seten karîp lîm wagîn aul god rek mîdeb ak, gos kiri kom kam gek, Krais mînîm tep melîk sek mîdeb mînîm ak ma nîpal. God ne mîdeb rek, Krais ak rek nep mîdeb ak ma nîpal.

5 Pen mînîm ag ñîbîn ak, cîn bî tigepl bî rek mîdobîn mînîm ak ma ag ñîbîn; Jisas Krais ne nep Bî Kîb mîdeb nîñîl Jisas wög nop gîl, wög gî ñeb bî nîbi mîdobîn, agîl, mînîm tep nîbep ag ñîbîn.

6 God ned “Kîslîm nab eyan melîk gañ,” agak. God nokîm nîbak nep melîk ne mîdmagîl nab cînop adan ñî leb. Nîb ak, God melîk tep ne ak Krais mîlîk jo mîlîk melîk geb ak bîr nîpîn.

7 Lîm dî tin cög gî lîpal rek ak, cîn bin bî mîdobîn. Pen God ne tap tep aknîb ke nîbaul cînop nab adan lîp. Nîb ak nîpîn, kîlis cîn ke mer; God kîlis ne ke ñek dîl nîg gîl mîdobîn ak nîpîn.

8 Cînop pîs pîs yîkîl gebal ak pen cîn pag yoklîg gî amobîn. Gos par nîñobîn ak pen gos sek mîdobîn.

9 Cînop yîk gî yokebal ak pen God per cîn eip mîdeb. Cînop yokop gab gab pakebal ma kîmobîn.

10 Jisas nop pakîl ñag pak lîlak rek, cînop ak rek nep pakîl ñag pak lînîg gebal koslam mîdobîn. Pen nîg gek, bin bî okok mîb goñ cîn nîñîl, Jisas komîñ mîdeb ak mîsen nîñnîgal.

11 Cîn komîñ mîdobîn ak, Jisas nop nîñ dîpal, agîl, cînop per per nep ñag pak lînîg gebal. Pen

gipal n̄bak, bin b̄i okok m̄ib gon c̄in n̄ñjil, Jisas komiñ miñdep magiñ ne ak n̄ññimel, agiñ, God k̄rop k̄irig gek n̄ig gipal.

¹² C̄in per per k̄imj̄n rek l̄ip ak pen c̄in n̄ig gon, n̄ibi komiñ miñdenim̄ib rek l̄ip.

¹³ God M̄inim̄ ak b̄i alap ñu k̄il t̄ikil agak, “God nop n̄ij d̄ipin ak me, n̄ib agebin,” agak. N̄ib ak rek, c̄in ak rek nep God nop n̄ij d̄ipin ak me, m̄inim̄ agobin.

¹⁴ C̄in n̄ipin, God ne Bi K̄ib Jisas nop d̄i warik ñak rek, c̄inop ak rek nep d̄i warik ñil, c̄inop abe n̄ibep abe damil Jisas miñdeb s̄iñjak l̄inigab.

¹⁵ Tap agebin n̄ib aul magiñsek n̄ibep nen agiñ agebin. N̄ig gon, ñin nokim̄ nokim̄ God ne bin b̄i t̄igoñ t̄igoñ konjai nep d̄i tep ḡil kod miñdek, k̄iri God nop tep aglig gi gel n̄ñl̄ig gi, yib ne ak i ar alan amnigab.

God nop n̄ij d̄il gos sek miñdobin

¹⁶ N̄ib ak, c̄in gos sek miñdobin. M̄ib gon ñin tob c̄in sain gi yonim̄iñ rek l̄ip ak pen God c̄inop per per kaun nab c̄in adañ k̄ilis ñek n̄ñl̄ig gi komiñ miñdobin.

¹⁷ M̄iker s̄ikol d̄ipin n̄ib okok tap k̄ib mer; yokop won ulep alap nep d̄ipin. Pen m̄iker n̄ib okok d̄il, am Krais eip miñdil per nep per nep melik̄ tep k̄ib yib s̄iñjak miñd tep ḡinigabin.

¹⁸ Lim dai ar wagin aul miñdil, tap udin magiñ n̄ñeb okok gos par ma n̄ipin; tap ar alan s̄iñjak udin magiñ ma n̄ñeb gos n̄ipin. Tap udin magiñ n̄ñeb okok won ulep nep miñdenigab; tap udin magiñ ma n̄ñeb okok per nep per nep miñdenigab.

5

¹ Mîb goj cîn mîñi mîdeb ñin nab aul, karîp badak bad rek mîdeb. Pen karîp badak nîbak tîg wal gel aka ajîl gek, God ne cînop karîp kîsen nîb alap karîp lîm ne seb kab ar alan sîñak gi lek mîdenigabin. Karîp nîbak bî karîp gîpal rek mer; God ne ke gi lek, per nep per nep mîdenigab.

² Karîp kîsen nîb nîbak kasek dîl walij rek tol giñin, ag gos nîñlig gi kod mîdobin.

³ Tari gînig: God ne cînop walij tol gi ñek, magîl nep ma mîdonigabin.

⁴ Mîñi karîp badak nîbaul mîdîl, mîker gek nîñlig gi gîs pakîl ake agobin. Pen kîrig gîl magîl nep mîdon, agîl gos ak ma nîpîn; seb kab ar alan mîdep mîb goj ak dîn, agîl gos ak nîpîn. Mîb goj komiñ mîdep ak apîl, mîb goj kîmeb ned nîb ak pîs nep ñîb saknîmîñ, ag gos ak nîpîn.

⁵ God gos ne ke nîñil, mîb goj kîsen nîb ñînîm, agîl, Kaun ne ak nep ag yokek apîl cînop eip mîdeb ak me, God ne agak rek nep gînigab ak nîñ tep gîpîn.

⁶ Nîb ak me, cîn per per gos sek mîdobin. Pen mîb goj nîb aul sek mîdobin ñin nab aul, Bî Kîb karîp ne seb kab ar alan sîñak ma mîdobin.

⁷ Bî Kîb nop gos nîñlig gi ajpîn ak pen nop udîn ma nîpîn.

⁸ Cîn gos sek mîdobin. Mîb goj cîn aul kîrig gîl, am Bî Kîb eip karîp lîm ne seb kab ar alan sîñak mîdojin, ag gos ak nîpîn.

⁹ Nîb ak, karîp lîm cîn sîñaul mîb goj mîdonigabin aka kîrig gîl Bî Kîb karîp ne am mîdonigabin ak, nop tep gînigab ar ak nep gîn, ag gos ak nîpîn.

10 Tari gìnig: cın magılsek am Krais udin yırık ar ne sığak mıdon, mıñi mıb goj sek mıdıl tari tari gıpın, tep gıpın aka titi gi rek gıpın ak nıñıl, pen nıbak rek nıñigab.

11 Bi Kib ne Bi pırıkep mıdeb ak nıñıl, kılıs gił, bin bi okok nop nıñ dıñımel, agıl, kırop mıñım tep ne ag nıbın. Cın bi tigepli rek mıdobın ak, God nıñ tep gıp; nıbi ak rek nep, cın bi tigepli rek mıdobın ak abe nıñımib rek lıp.

12 Mıñım nı kıl tıkebin nıbaul, cın bi tep cınop dıñımib, agıl ma agebin. Mıñım nı kıl tıkebin nıbaul nıñıl, cınop nen agıl gos nıñıl mıñ mıñ gìnımib, agıl, nı kıl tıkebin. Nıg gen, bin bi mıdmagıl nab adan mer, mıb goj söj ar ak nep tari rek mıdeb ak gos nıpal bin bi okok, nıbi kırop mıñım pen agnímib, agıl, mıñım nıbak nı kıl tıkebin.

13 Pen mıñım agebin aul, nıbi ognap agnígabım, saköl losıp mıñım nıbak ageb, agnígabım. Pen nıbi nıg gił rek agenıgabım ak, Pol, bi okok God yıb nop agel ar amnañ agıl, nıb ageb, agıl gos ak nıñımib. Pen Pol bi saköl mer, bi gos mıdeb rek ageb, agenıgabım ak, Pol, cınop nen ag gos nıñıl, bi okok mıñım tari agebal ak cınop ageb, agıl, mıñım yad nıñ dıñımib.

14 Krais ne bi nokım yıb ak bin bi magılsek nen agıl kımak rek, cın bin bi magılsek eip kımknok, agıl nıpın. Krais cınop bin bi magılsek mıdmagıl lıp ak nıñıl, gos cın ar ak ke nıñıl ma gıpın.

15 Krais bin bi magılsek nen agıl kımak. Nıb ak, mıñi tıkkı kisen, cınop ke tep gìnigab ar ak nıñıl ma gın; Bi Kib cınop nen agıl kımıl kauyan warıkkak ak nop tep gınımın ar ak nep gın.

16 Bin bi lim dai ar wagin aul nib okok nipal rek nep ninjil, “Bin bi okok tep, bin bi okok timel,” agil ma nipin. Krais nop ned gos esek ar nibak rek nep ninjnok ak pen mini nop ar nibak rek ma nipin.

17 Bin bi Krais nop cig gipal okok, God gek kominj kisen nib ar ak midebal. Tap ned nib ak kir gek, ned mideligipal rek ma midebal; tap kisen nib bir owip.

18 Cin kominj kisen nib midobin nibak, God ne nep gek midobin. Ned bin bi ñag ñinjeb ne midonok ak pen kisen Krais nop ag yokek apil, cinop di God eip jim ñil lil, bin bi ognap sek God eip jim ñil midenimel, agil, cinop wog nibak ag lak.

19 Krais kirrop nen agil kimak ak me, God bin bi okok magilsek tap si tap timel gipal okok ninjil kirig gen, yad eip jim ñil midenimel, agil gak. Pen God ne cinop minim tep nibak ñil, bin bi okok magilsek ag ñinimib, agil, cinop bin bi wog gep ne ag lak.

20 Cin me, Krais bi nab nib ne midil, God minim tep ageb ak dil bin bi okok kirrop ag ñibin. Krais bi ne midobin ak me, nibep agobin, Krais minim tep ak ninj dil, yau agem, God nibep di tep gil nop eip di jim ñinigab.

21 Krais tap si tap timel alap ma gak pen God tap si tap timel cin magilsek Krais nop ñak. God gak nibak, cin Krais eip midil, God kominj tep midep magil ne ak sek dinigab, agil gak.

6

1 Cin God eip jim ñil wog gipin rek, nibep

mİNİM KİLİS GI AGİL AGOBİN, GOD NİBEP YİMİG NİNJİL
Dİ TEП GİP AK, MA KİRİG GİNİMİB.

² God ne ageb,
“MİNİM nak nİJNİM agıl mİdenek nİN ak,
yİP ag nİJNAK nİJNEK.

Nep dİ komiTıY yoknİM, agenek nİN ak,
nep gi nİNEK,” agak.

Pen nİJİM! MİNİ nİN aul nep God bin bİ okok
mİNİM nİJNİM agıl kod mİDEB. MİNİ nİN aul
nep God bin bİ okok kİrop tİg asık yokek, komiTıY
amnİgal.

³ God nop wÖG gİPİN AK AM TEП GİNİMİJ, AGİL,
nİJ TEП GİL GİPİN. BIN Bİ OGNAP CİNOP NİJİL, GOS
OGNAP APEK, AP YAP PAKNİMEL AR AK MA GİPİN.

⁴ Pen tari tari gİPİN AK, God nop wÖG gİPİN AK
nİJNİMEL, AGİL, NAG TEП AR AK NEP GİPİN. NİB AK,
God nop wÖG GİL KOSLAM MİDİL MA KİRİG GİPİN.
MİKER TARI TARI GEK, KOSLAM MİDOBİN, AGİL GOS
NİBAK MA NİPİN.

⁵ CİNOP NİN OGNAP TAPİN MAGİL PAKPAL; NİN
OGNAP MİN LİPAL; NİN OGNAP KARİP LİM ALAP Bİ
WARİKİL POLİSMAN EIP AKA AMİ Bİ EIP PEN PEN GİL
ULEP CİNOP NAB SİNJAK ABE NİG PAK LINİG GİPAL; NİN
OGNAP WÖG GI DAM DAM ANİJ MA LİPİN; NİN OGNAP
KİN TEП MA GİPİN; NİN OGNAP YUAN NEP KİNBİN.

⁶ Pen gos teп nep nİJİL, nİJ TEП GİL, BIN Bİ KİROP
NİJON CİNOP MİLİK YAPEK MER, KİROP Dİ TEП GİPİN.
CİN TITI GİLIG GI NİG GİPİN? KAUN SİJ CİNOP NAB
ADAÑ MİDEB AK ME, BIN Bİ MİDMAGİL YİB LİPİN;

⁷ God cİNOP KİLİS NE ÑEK, KRAIS MİNİM TEП AK
YİPİD GİL NEP APİN; GI TEП GEP AK KADİJ KİSAL CİN
REK NİNMAGİL YİPİD ABE NİNMAGİL ANJİDKEN ABE
MİDEB.

8 Bin bi ognap yib cinop agel ar ameb; bin bi ognap yib cinop del piyak yapeb. Ognap cinop minim tep apal; ognap cinop minim timel apal. Cinop bi tom agep ag gos nipal ak pen cin minim ninijd nep apin;

9 cinop bin bi yib ma mideb ag gos nipal ak pen yib cinop nipal; cin bir kimbin rek lip ak pen komin midobin. Cinop tapin magil pakpal ak pen ma kimbin;

10 miker kib gip ak pen min min gillig gi midobin; bi yim gep rek midobin ak pen wog cin gipin ar ak bin bi kojai nep bin bi gep rek midebal; tap ma mideb rek midobin ak pen magilsek dipin.

11 Nibep Korid bin bi okok minim we gil ma agobin, misen yib nep agobin; nibep midmagil lipin.

12 Cin ned nibep midmagil loligipin ak, mini ak rek nep nig gil nep gipin ak pen nibi cinop ned midmagil loligipim nag ar ak pen dam akal yokpim?

13 Nibep ni pai yad rek lek me agebin: cin nibepe midmagil lipin rek, nibi ak rek nep cinop midmagil linimib.

Bin bi Krais nop ma nin dipal okok eip ma jim ninimib

14 Nibi bin bi Krais nop ma nin dipal okok eip ma jim ninimib. Bin bi gi tep gipal okok, titi gil bin bi gi timel gipal okok eip jim nil midil gel amek tep ginigab? Bin bi melik midebal okok, titi gil bin bi kislim eyan midebal okok eip jim nil midil gel amek tep ginigab?

15 Krais eip k̄jeki eip m̄n̄im ag ar nok̄im ma l̄n̄igair. Bin b̄ Krais nop n̄iŋ d̄pal okok, bin b̄ Krais nop ma n̄iŋ d̄pal okok eip ak rek nep gos ar nok̄im ma n̄iŋn̄igal.

16 God komiŋ ak, c̄in sobok gep karip ne m̄idobin. God ne agak,
“Yad nab k̄rop adaŋ m̄idil,
God k̄iri ak m̄iden,
k̄iri pen bin b̄ yad
m̄idenigal,” agak.

Pen God sobok gep karip eip, tap yokop sobok ḡipal tap esek okok eip, m̄n̄im alap ag ar nok̄im l̄il gel amn̄im̄iŋ rek ma l̄ip.

17 N̄ib ak, B̄ K̄ib ne agak,
“K̄rop k̄irig ḡil,
n̄ibi ke m̄idenim̄ib.
Tap ȳip asin̄ l̄ip okok ul̄ik malik ma ḡin̄igabim
ak,
n̄ibep d̄in̄igain.

18 Nap n̄ibi m̄iden,
n̄ibi n̄i pai yad m̄idenigabim.
Yad B̄ K̄ib akn̄ib ke, b̄ gep ȳib ak,
n̄ib agebin,” agak.

7

1 N̄ibemmam tep yad okok. God c̄inop m̄n̄im tep m̄n̄im n̄iŋid n̄ibak agip rek, tap si tap t̄imel ḡipin okok m̄ib gon̄ c̄in abe, gos t̄im̄id c̄in abe, ḡit̄imel ḡip ak, tap asin̄ pis nep k̄irig ḡil, God nop p̄irikil, per per nep ḡi tep nep ḡi m̄idon.

Pol miñ miñ gak

2 Nı̄bi cınop dı̄ mı̄dmagıl lı̄nımı̄b. Cın bin bı̄ nı̄bep alap mı̄nım esek agıl, gı̄ tı̄mel gıl, abramek gıl ma gıpın.

3 Yad nı̄bep ag sı̄kol gını̄g ma agebin. Ned nı̄bep agnek rek, cın nı̄bep mı̄dmagıl yı̄b lı̄pın; nı̄bep eip komı̄j mı̄denı̄gabın aka kı̄mnı̄gabın ak, nı̄bep mı̄dmagıl lı̄l jı̄m nı̄l nep mı̄donı̄gabın.

4 Nı̄bep gos ke nı̄b ognap ma nı̄pin, tep gek nep nı̄nlı̄g gı̄ mı̄debin. Yad nı̄bep gos nı̄njı̄l, mı̄ñ mı̄ñ gılı̄g gı̄ gos sek mı̄debin. Cınop mı̄ker yı̄b gıp ak pen yad mı̄ñ mı̄ñ gılı̄g gı̄ mı̄debin.

5 Pen cın Masedonia Propins apjaknok nı̄n ak, won alap añañ lı̄l yokop ma mı̄donok. Mı̄ker ke ke koñajı̄ yı̄b mı̄dek, cınop pen pen gel, gos par yı̄b nı̄ñonok.

6 Pen God bin bı̄ yı̄mı̄g nı̄pal okok dı̄ tep gıp ak, Taitas nop ag yokek apek, cınop dı̄ tep gak.

7 Taitas ne sı̄ñaul apıl, nı̄bi tari tari gıl nop dı̄ tep gı̄pek mı̄nım ar ak agıl; yı̄p gos nı̄ñ tep gıpım mı̄nım ar ak agıl; nı̄bi yad eip gos ar nokı̄m nep ma nı̄ñonok ak nı̄bep yı̄mı̄g gıp mı̄nım ar ak agıl; nı̄bi yad eip kauyanı̄ jı̄m nı̄l mı̄don, ag gos nı̄pım, mı̄nım ar ak agıl; yı̄p mı̄nım nı̄bak ag ñek nı̄njı̄l yı̄p tep yı̄b gak.

8 Mı̄j ñu kıl tı̄knek ak nı̄ñem, nı̄bep yı̄mı̄g yı̄b gak ak yad won alap gos kı̄b nı̄ñnek; pen mı̄ñi yad gos kı̄b ma nı̄pin. Mı̄nım kılıs agıl mı̄j ñu kıl tı̄k yoknek nı̄bak, nı̄bi nı̄ñem, mapın gak ak pen ak yokop won ulep won alap nep gak.

9 Kisen me, nab cın aul nag tı̄mel ar ak ma gın, agıl mapın nı̄njı̄l kırı̄g gı̄pek ak, yad mı̄ñ mı̄ñ gıpın. Nı̄bep mapın gak nı̄bak, God gınım agıl

nıñjak rek nep nıbep gi tep gak ak me, mıt ñu kıl tıknek nıbak, tep nep tıknek.

10 Bin bı God nop gos nıñıl, tap si tap tımel gıpı́l ak tari gınig nıg gıpı́n agıl, nag tımel gıpı́l ar ak kırı́g gel, God kırı́p dı komıñ yoknıgab ak tep. Pen bin bı God nop gos ma nıñıl, yokop nep tap sıdol gıpı́n ak tari gınig nıg gıpı́n, agnıgal ak, kımıl God ker ma amnıgal.

11 Pen nıbi, tap si tap tımel gıpı́m ak tari gınig nıg gıpı́n, apek nıbak, God gek, gos nıñ tep gił gıpı́k. Nıbi kılıs gił, nab cın aul gi tımel ma gıpı́n nıñlañ, apek. Nıbi pırı́kıl, kal gił, bı nab nıbi sıñak gi tımel gak bı nıbak nop gos ñıñ, apek. Nıbi kılıs gił, mıdmagıl yıb lıpı́m ak, cın nıpı́n nıbi tap nıbak gi tımel ma gıpı́m.

12 Nıbep mıt ned ñu kıl tık yoknek ak, bı tap si tap tımel gak ak aka bı nop gi tımel gak ak gos nıñıl ñu kıl ma tıknek. Nıbep bin bı nep gos nıñıl, God nıñ mıdekkıñ nıñlıg gi, nıbi cınop mıdmagıl lıpı́m ak nıbi ke nıñ tep gınigabı́m, agıl, mıt ñu kıl tıknek.

13 Pen nıbi mıt nıbak nıñıl, cınop dı tep yıb gıpı́m ak me, cın mıtñ mıtñ gił gos sek mıdobıñ.

Pen Taitas nıbep am nıñıl adı́k apıl kesım dıl mıtñ mıtñ gak ak nıñıl, cın ak rek nep mıtñ mıtñ yıb gıpı́n. Taitas nop dı tep gıpı́k ak, mıtñ ne mıtñ mıtñ gił mıd tep gıp.

14 Taitas nop ned, ai mam Korid okok nep dı tep gınigal agnek rek nep nop gıpı́k ak me, yıp nabıñ ma gıp. Mıtñm nıbep apin okok per nıñıd nep apin rek, mıtñm Taitas nop agnek ak, tapın agnek ak pen ak rek nep nıñıd yıb nep agnek.

15 Pen Taitas amjakıl nıbep mıtñm agek, nıbi

pak gıl gıl gılıg gi, mìnım ne ak dıl, nop dī tep
gīpek ak gos nīnjl, ne nībep mīdmagīl yīb līp.

¹⁶ Pen yad mīni nīn̄j̄ tep gīpin, nībi ar alap ke
ma gīnigabim; gī tep nep gīnigabim ak me, yad
mīn̄ mīn̄ yīb gīpin.

8

Masedonia bin bi mani kib nīlak

¹ Pen ai mam s̄ikop. Bin bi Krais eip mīdebal
Masedonia Propins t̄igoñ okok, God ne k̄rop
yīmig nīnjl dī tep yīb gīp.

² Mani kiri ma mīdek, koslam mīdelak ak pen
kiri mīn̄ mīn̄ gılıg gī mani kiri God nop abramek
nīlak.

³ Yad ke nīpin, mani kiri konjai ma mīdek ak
pen mani kiri ñeb nab ak nep ma nīlak; kiri kib
yīb rek nīlak. Gos kiri ke nīnjl,

⁴ c̄inop mīn̄m k̄ilis agīl aglak, bin bi Krais pīs
ken mīdebal okok yuan kib lek yokop mīdebal
okok k̄rop mani nīn̄, aglak.

⁵ Pen gīn̄mel ag gos nīn̄nok rek ma gīlak. Kiri
gos nīnjlak, “Bī Kib bin bī ne mīdobin ak me,
c̄inop wög tari nīnigab ak gīnigabin,” ag gos
nīnjlak. Nīb agīl, Bī Kib nop wög gılıg gī, God nop
tep gak ak rek c̄inop wög ognap gī nīn̄mib agnok
ak, kiri nīb aknīb rek nep gīlak.

⁶ Pen Taitas ne ned am nībep agek, wög tep
nībak wagin gıl gīnig gebek rek, nop apin, “Am
Korid bin bī okok eip mīdenim̄in, kiri bin bī okok
mīdmagīl lep wög tep gīnig gebal nībak, nak gī
nīenim̄in pīs nep gīlanj,” apin.

⁷ Nībi me, Krais nop nīn̄ dī k̄ilis gīpim; mīn̄m
tep ne ak nīn̄ tep gīpim; mīn̄m wagin ak nīn̄

tep gipim; kılıs yib gipim; cınop midmagıl lipim. Nib ak me, miñi mani bin bi okok nıñig gebim ak, wög nibak ak rek nep gi tep yib ginimib.

8 Pen yad minim kılıs agıl nıg ginimib ma agebin. Yad yokop minim sain sain agebin. Nib ak, bin bi ognap cınop midmagıl lipal ak, nibi ak rek nep cınop midmagıl lipim aka mer ak niñi tep ginigain.

9 Bi Kib cın Jisas Krais cınop yimig niñil gi tep gak rek niñipim; ne karip ne sıñak midil, tap alap ulep ma gek. Mid tep yib gek ak pen nibep nen agıl, magilsek midék sıñak kırıg gıl, wagın aul apıl, bi yım gep rek yib ak midék. Ne nıg gak ak, nibi bin bi gep rek, bin bi tap alap ulep ma giç rek midenimib agıl, nıg gak.

10 Mi ned nib ak, nibi ned nep gos niñi tep git, nıg ginigabin apek. Pen nıg git gos niñil, nibi ak rek nep ned nep mani nibek. Nib ak, gos yad niñipin ak nibep agebin.

11 Mi ned nib ak nibi gos kılıs niñil ginigabin apek ak gos niñig git midenimib, pen miñi ak rek nep gos kılıs nibak nep niñil, tari ginigabin apek ak bir gi gi dai junimib. Mani nibi miñi midonimii okok nonim lıl, krop ñeb rek ak miñi piş nep niñimib.

12 God nop tep giç ak, mani God nop abramek niñi. Pen abramek niñi, agon, sıkol nep ñeb rek lek, ak abe God nop tep giç. God mani tap cın midéb okok nep wök pageb; mani tap cın ma midéb okok sek wök ma pageb.

13 Bin bi mani niñigabit okok kiri mid tep gel, nibi pen koslam midem, agıl ma agebin.

14 Pen mani tap n̄bi m̄ñi koñai m̄ideb rek, k̄rop ognap nonim l̄ ñem me, k̄isen n̄bi ma m̄idenigab ñin ak, k̄iri pen n̄bep ognap nonim l̄ ñinimel. Nig ḡl, k̄rop eip adip adip rek m̄idenigabim.

15 God M̄nim ak ñu k̄il t̄k̄il aglak, “Bin b̄ tap mana apal ak koñai nep ȳprig d̄lak okok n̄ñlak k̄ib rek ma gak; k̄iri ññeb rek ak nep m̄idek. Pen bin b̄ s̄kol ȳprig d̄lak okok k̄rop ak rek nep ma t̄k dak; k̄iri ak rek nep ññeb rek ak nep m̄idek,” aglak.

Pol ne Taitas nop Korid ag yokak

16 God Taitas nop gos ñek, yad ke k̄ilis ḡl n̄bep d̄i tep ḡinim, agil n̄pin rek nep Taitas gos n̄ñip ak, God nop tep agebin.

17 Taitas am k̄rop n̄ñil owan, agen, ne ke tep ḡip rek, m̄ñ m̄ñ ḡl n̄bep siñak n̄nigab.

18 Pen b̄ tep c̄in alap sek Taitas eip ag yoknigabim. B̄i n̄bak ne Krais bin b̄i karip lim s̄kol ke ke okok k̄rop m̄nim tep ak ag ñi ajek n̄ñlig git, nop b̄i tep ȳib apal.

19 C̄in bin b̄i okok git ñon, k̄iri Bi K̄ib ȳib ne agel ar amnañ, ag gos n̄ipin ak me, c̄in mani n̄bak dad amnigabim. Pen Krais bin b̄i ke ke okok m̄idebal Taitas nop ag l̄l, ne c̄inop eip amil wög tep n̄bak ḡinimij, aglak.

20 Pen Krais bin b̄i ne mani k̄ib ñibal ak d̄il kod mid tep ḡl, dam b̄i okok k̄rop ñon, k̄iri pen d̄il nonim l̄ bin b̄i tap ma m̄ideb okok nonim l̄ ñinigal. Magilsek gos n̄ñ tep ḡl, git tep nep ḡinigabim ak, c̄inop m̄nim alap agnimele rek ma linigab.

21 Bi Kib abe bin bi okok abe cin git tep nep gitpin ak niñnimel ag gos ak niñin.

22 Pen mam cin alap sek ag yoknigabin. Mam nibak ne per kilis git miñ miñ gitlig git wög git. Pen miñi ne nibi bin bi tige pbi rek midebim ak niñil, ne miñ miñ gitlig git siñak niñigab.

23 Niñemmam Taitas nop ag yoknig gobin ak, ne me yad eip wög jem nil git, nibep minim tep ag niñbir. Pen bi ne eip niñigair omal, Krais bin bi ne okok cirop mal wög nibak ag lel, Krais yib ne agor ar amnañ, ag gos niñil, niñigair.

24 Pen kiri piyak siñak amjaker, kiroc midmagit yib lili, di tep ginimib. Niñ gem me, minim nibak kib amek, Krais bin bi ne midebal karip lim ke ke okok niñil agnigal, "Pol ne Krais bin bi Korid siñak midebal okok yib kiroc agek ar amib ak, niñid nep agit," agnigal.

9

Krais pis ken midebal bin bi okok di tep ginimib

1 Pen Krais bin bi ne Jerusalem midebal okok mani niñimib, agebin minim ak, yokop agebin; nibi ke niñ tep git.

2 Niñi Akaia Propins midebim okok, mi ned ak, mani nibi niñig gebek ak, yad bin bi Masedonia Propins midebal okok kiroc tapin nep apin. Niñi Akaia bin bi niñig gebek ak, Masedonia kai kiroc minim agnek, miñi bin bi konjai nep gos niñ tep git mani kiri ak rek nep niñbal.

3 Pen mam cin miñi agesin okok nibep ag yoknigain ak, nibi mani Krais bin bi okok kiroc niñeb ak di li tep git jin git midem, Masedonia

bin bî okok, Pol mînîm ñîg nep ageb, agîl ma agnîmel, agîl, kîrop ag yoknîgain.

4 Nîbi mani lî mogîm gî tep ma gînîgabîm ak, Masedonia bin bî ognap poj dîl Korid amjakon, cînop nabîñ gînîgab. Pen nîbep nabîñ yîb gînîmîñ rek lîp.

5 Nîb ak, mam cîn okok kîrop ned ag yoknîgain. Kîri am nîbep eip mîdel, mani ñînîgabîn apek ak, lî mogîm gem mîdonîmîñ. Kîsen yad amjaknîgain ak, nîbi miñ miñ gîlîg gî mani ñînîgabîm nîbak gî jîn gî mîdenîgab.

6 Nîbi nîpîm, bin bî tap yîñ konjai ma yîmnîgal okok, tap konjai ma dînîgal; bin bî tap yîñ konjai yîmnîgal okok nep, tap konjai nep dînîgal.

7 Nîb ak, nîbi bin bî nokîm nokîm mîdebîm rek, gos nîbi ke nîñjîl mani ñînîmîb. Yîrîk gek nîñjîg gî ma ñînîmîb. Bin bî ognap nîbep neb neb gel nîñjîl, ma ñînîmîb. Bî miñ miñ gîl mani ñînîgab ak, God bî nîbak nop mîdmagîl lîp.

8 God ne tap tep nîbep ñînîg geb ak, tap sîkol ma ñînîgab; tapîn nep ñînîmîñ rek lîp. Nîb ak, per nep nîbi ke tap konjai mîdenîgab nîñjîl bin bî mani ulep gînîmîñ okok kîrop tap konjai ñînîmîb rek lînîgab.

9 Ar nîbak rek, God Mînîm ak ñu kîl tîkîl aglak, “Ne bin bî yîm gep okok kîrop tap tep abramek ñînîgab.

Ne per nep kîrop dî tep gîl gî tep gînîgab,” aglak.

10 God cînop per tap yîñ ñîl, tap magîl ñîl gîp ak, nîbep tap yîñ konjai yîb ñînîgab. Pen ne gek tan tep gînîgab nîñjîl nîbi dîl ognap bin bî tap ulep gîp okok kîrop nonîm lî ñem me, tep yîb gînîmîñ

rek lıp. Mani tap nıbi ñıñigabım ak, God ne gek tap magıl koŋai yıb nep piłnígab.

11 God nıbep per gek, tap nıbi koŋai nep midek, abramek ñeb rek lınıgab ak me, nıbi tap ñılıg git midelem, cın damıl Krais bin bi Jerusalem midebal okok dam ñon, bin bi koŋai nep God yıb ne agel ar amnígab.

12 Nıg git, Krais bin bi tap ulep git okok kırop git tep genigabım ak, kiri tap ulep git nıbak dıl mid tep git, God yıb nop ak nep agel ar amnígab.

13 Nıg gem, bin bi okok kiri God nop gos nıñıl agnígal, “Krais bin bi ne Korid midebal okok, kiri Krais minım tep ak dıl, ageb rek nep git, cınop mani kiri abramek ñıl, bin bi okok kırop abramek ñıl gitpal ak, nep tep yıb agobın,” agnígal.

14 God nıbep yımig nıñıl dı tep yıb git rek nıñıl, gos kiri am nıbep kom kam gek tep gek nıñılıg git, nıbep nen agıl God nop sobok gitnígal.

15 God ne tap tep aknıb ke cınop ñıb ak rek, cın nop tep git agın!

10

Pol agak, “Bin bi ognap yıp minım timel agebal,” agak

1-2 Bin bi ognap yıp apal, “Pol ne cın eip midıl, bi sain minım ma agep bi alap rek mideb ak pen am par okok midıl, mıj ñu kıl tikıl, minım kılıs agıl agıp,” apal. Pen kiri minım ar alap agıl apal, “Pol ne bin bi lım dai ar wagın aul nıb okok nıpal rek nep nıñıl agıp,” apal. Krais ne Bi sain tep kapkap mideb rek, yıb ne agıl, yad ke Pol nıbep

mİNİM kİLs agıl agebin, nİbi gos nİŋ tep gİl gİ tep gİNİMİb. Yad amı̄l bin bİ yİp mİNİM tİmel agebal okok kİrop mİNİM kİb agnİgain. Pen nİbi gİ tep gem, nİbep nİg aknİb rek ma gİNİgain ak yİp tep gİNİgab.

³ CİN lİM dai ar wagİN aul mİdobİN ak pen bin bİ lİM dai ar wagİN aul pen pen gİpal rek ma gİpİN.

⁴ CİM kadıñ cİN dİl pen pen gİpİN ak, lİM dai ar wagİN aul dİ pen pen gİpal rek mer. CİM kadıñ cİN dİl pen pen gİpİN nİbak, God kİLs ne ke sek mİdeb ak me, ñag juek kİjeki wari ne tİg wal gİNİMİŋ rek lİp.

⁵ Bin bİ okok kİri God gos nİñeb ak kİRİG gİl, gos kİri ke ak nİñił, yİb kİri ke agel ar ameb ak pen cİN God kİLs ne dİl mİNİM tep ne agon, bin bİ nİb okok mİNİM tep nİbak pen agnİmel rek ma lİp; cİN gos kİri dİ nag lon, kİri Krais mİNİM tep nİŋ dİl ageb rek nep gel ameb.

⁶ Pen nİbi Krais ageb rek gİlİg gİ mİdenİgabİM ak nİñił cİN kİsen bin bİ Krais nop aleb aleb ñİbal okok gos ñon nİñnİmel.

⁷ Nİbi ognap udİN nep nİpek. Nİŋ tep gİNİMİb. Bİ alap Krais bİ ne mİdebin ag gos nİñeb ak, Pol ak rek nep Krais bİ ne mİdeb ak nİñnİmİŋ.

⁸ Bİ kİb ak nep yİp wög ag lek, nİbep bin bİ kod mİdebin agebin ak, tapİN agebin ak pen, yİp nabİŋ ma gİp. Pen Krais ne yİp wög ag lak nİbak, nİbep agen ap yap paknİmİb, agİl, yİp ma ag lak; nİbep agen Krais mİNİM tep ak nİŋ dİ tep gİl nop cİg tep gİNİMİb, agİl, yİp ag lak.

⁹ Pen nİbep mİj ñu kİl tİk yoknek ak, nİñił pİrİkİm, agİl, ma yoknek.

10 Bin bi ognap yip apal, “Ne par okok midil, mij nep nu kil tik yokil, minnim kils yib agip ak pen sinjaul owip nipin ak, bi kib minnim apal rek ma agip,” apal.

11 Pen bin bi nib agebal okok ninj midenmel. Yad amjakil, ar alap ke ma ginigain; par sinj aul midil, mij nu kil tikil agebin rek nep ginigain.

12 Pen bin bi yib kiri ke agel ar ameb okok, kiri kib aka yad kib aka agil, gos ak ma piyo ninjnigain. Kiri gos ma lip rek apal, “Cin nep me tep. Bin bi cin gipin rek gipal okok, git rep gipal; bin bi cin gipin rek ma gipal okok, git rep ma gipal,” apal.

13 Pen yad God wög gil git tep gipin aka titi gipin minnim agnig gebin ar ak, God bin bi ke nib okok kirop wög ke ag lak ak, yad minnim ma agnigain; God ne yip ke wög ag lak ak nep agnigain. Pen Krais minnim tep nibep ag neb wög nibak, God ne yip nib.

14 Yad nibi midebim sinjak ma amjakpne, minnim nibaul ma apnep. Pen nibi midebim sinjak yad ke ned nep amil, nibep Krais minnim tep ak ned ag ninek.

15 God ne wög yip ag lak. Karip lim ke nib okok ne bin bi ognap kirop wög ag lak. Kiri karip lim nib okok amil wög gipal ak, yad kesim alap ma dinigain. Pen yip tep ginigab ak, nibi Krais minnim tep ak ninj di kils yib git midem, yad nibep nab okok wög kils gen, wög dai kib rek lek, tap magil pil tep ginigab.

16 Kisem me nibep talak git apil, am karip lim ned ma ag nilak ped okok amil, Krais minnim tep

ak bin bî nîb okok kîrop ag ñinigain. Karîp lîm ke nîb okok ne wög nîbak bin bî ognap kîrop ag lak. Kîri karîp lîm nîb okok amîl wög gîpal ak, yad kesim alap ma dînigain.

¹⁷ “Bin bî yîb alap agel ar amniçgab okok, Bî Kîb ak yîb nop nep agel ar amnañ.”

¹⁸ Yîb cîni ke agon ar amniçgab ak, God niñjil cînop dînîmîñ rek ma lînigab; pen Bî Kîb yîb cînop agek ar amniçgab ak me, God niñjil cînop dînîmîñ rek lînigab.

11

Jisas minim agobin, agil, esek apal bin bî okok

¹ Yad mînim saköl rek agnigain ak pen mînim wagîn mîdeklî nînlîg gi agnig gebin.

² God nîbep mîdmagîl lîp rek, yad nîbep ak rek nep mîdmagîl lîpin. Nîbep me bin praj mîd tep gîp ak bî nokîm alap nop ag lînek. Bî nîbak me Krais.

³ Pen yad pîrîkpîn ak, bîrarîk nep soinj ak esek agek, Ip niñ dak rek, bin bî ognap nîbep ak rek nep mînim esek okok ag dad amel, nîbi pen gos kîri nîpal rek niñjîl, Krais nop gos nokîm niñjîl dî tep gîpîm ak, kîrig gînîmîb rek lîp.

⁴ Mînim agebin ak, yad nîpin, nîbi bin bî okok nîb ognap kîrop kau ñem, Jisas yad mînim ag ñîbin ak rek ma ag ñîbal; Jisas alap ke rek mînim ak ag ñel, abramek dîpîm. Pen nîbi Kaun ak abe, mînim tep ak abe ned niñ dîpek ar ak rek mer; niñ dep ke kîsen nîb alap nep dîpîm.

5 Pen gos yad n̄ipin, Krais m̄n̄im tep dad ameb b̄i tep tep n̄ibi n̄ib okok b̄i k̄ib, yad b̄i tam okok rek alap ma m̄idebin.

6 M̄n̄im k̄iri ak, dek kal ȳib apal ak pen, yad apin rek m̄n̄im waḡın n̄iŋ tep ḡıl ma apal. N̄ibi n̄ip̄im, yad per nep m̄n̄im waḡın n̄iŋ tep ḡıl n̄ibep m̄n̄im ag n̄ibin.

7 Pen n̄ibep God m̄n̄im tep ag n̄inek ak pen mani tap ognap n̄in̄im̄ib aḡıl ma agnek. Yad n̄ibep nab s̄ıňak m̄idil n̄ig ḡinek ak, yad b̄i s̄ıkol rek m̄iden n̄ibi bin b̄i k̄ib rek l̄i m̄idenim̄ib, aḡıl, n̄ig ḡinek. Ḡinek n̄ibak, ȳip b̄i tam okok rek alap aḡıl n̄ip̄im aka tari?

8 Yad n̄ibep eip m̄idil Krais m̄n̄im tep ak ag n̄öl̄iḡipin ak, Krais bin b̄i karıp l̄ım ke n̄ib ognap ȳip mani tap n̄ılak. Mani k̄iri si d̄ıl, Krais m̄n̄im tep n̄ibep ag n̄inek.

9 N̄ibep eip k̄in m̄idenek n̄in ak, tap n̄ibep alap ma d̄inek. Ai mam Masedonia n̄ib olak okok nep, tap yad tari ulep gak okok ȳip dap n̄ılak. Pen k̄isen ak rek nep, tap n̄ibi ognap ma ag n̄iŋn̄igain.

10 M̄n̄im agebin n̄ibaul, agl̄ig ḡi nep m̄idenigain. Yad Akaia Propins t̄ıgon t̄ıgon okok am̄ıl ap̄ıl ḡi ajenigain ak, mani tap k̄iri ognap ma d̄inigain. Krais b̄i ne m̄idebin rek, n̄iŋj̄d ȳib agebin.

11 Pen m̄n̄im agebin n̄ibaul, n̄ibep m̄idmaḡıl ma l̄ipin aka tari? Mer ȳib. God n̄iŋeb yad n̄ibep m̄idmaḡıl l̄ipin.

12 Pen mani tap n̄ibep okok ma döliḡipin ak k̄isen ak rek nep gen, bin b̄i m̄n̄im esek ag ajpal okok, c̄in Pol nop rek ad̄ip ad̄ip m̄idobin, aḡıl

agnı̄mel rek ma lını̄gab.

¹³ Kiri söj ar ak Krais mını̄m dad ameb bı̄ rek lıl, Krais wög gobın, apal ak pen Krais mını̄m dad ameb bı̄ ma mı̄debal. Mını̄m esek dad ameb bı̄ mı̄debal.

¹⁴ Pen nı̄n ognap Seten ne ke, God ejol melik tep ne alap rek ulek lıl owıp.

¹⁵ Seten nı̄g gıp ak, bı̄ nop wög gıpal okok, bı̄ wög tep gıl gı̄ tep gıpal rek ulek lıl apenı̄mel, cın gos kı̄b ma nı̄njı̄n. Pen kı̄sen okok tari tari gını̄gal okok pen dını̄gal.

Pol God wög gılı̄g gı̄ miker dak

¹⁶ Yad kauyan agebin, nı̄bi ognap yıp bı̄ saköl agı̄l gos ak ma nı̄njı̄mıt. Pen yıp bı̄ saköl agı̄l nı̄njı̄gabım ak, yıp kırı̄g gem, bı̄ saköl okok yıp kiri ke agel ar ameb rek yad ak rek nep mını̄m ognap agnı̄gain.

¹⁷ Yıp yad ke agnı̄g gebin ak, Bī Kı̄b gek nı̄g ma gını̄gain; bı̄ saköl nı̄agek yıp kiri ke agel ar ameb rek agnı̄g gebin.

¹⁸ Pen bin bı̄ koñai nep ognap gos ke nı̄njı̄l, yıp kiri ke agel ar ameb rek ak, yad ak rek nep gını̄gain.

¹⁹ Nı̄bi gos nı̄n tep yıp gıpım rek, bı̄ saköl okok am mını̄m agel, nı̄bep yırı̄k ma gıp.

²⁰ Bin bı̄ okok nı̄bep wög gı̄ ñeb bı̄ kiri rek mok kiri okok lıl, nı̄bep lıp gı̄ damıl, abramek gılı̄g gı̄, mılı̄k jo mılı̄k nı̄bep pakel, nı̄bi mını̄m ma mı̄deb.

²¹ Pen yad bı̄ sain bı̄ yokop rek mı̄dıl, nı̄g ma gıpın ak, yıp nabı̄n gıp.

Pen yad mìnım saköl rek agebin ak, yıb kiri ke agel ar ameb rek, aknıb rek agebin.

22 Kiri Hibru bin bı? Yad ak rek nep Hibru bı alap. Kiri Isrel bin bı? Yad ak rek nep Isrel bı alap. Kiri Ebrahim wagın alap? Yad ak rek nep Ebrahim wagın ak mıdebin.

23 Kiri Krais nop wög gıpal? Yad bı saköl yıb rek, yıb yad ke agen ar ameb ak pen yad wög kılıs gı gı, mıker ar ke ke dıpin rek, bin bı esek apal okok ma gıpal. Yıp nın konjai nep mìn lıłak. Yıp nın konjai nep tapın magıl paklak. Yad nın konjai nep kım dam nab lıł onek. Bin bı okok nıg aknıb rek ma gıpal.

24 Juda kai nın ke ke aknıb mamıd alan, nag dıl, yıp yıj konjai yıb nep pak gıs gıl nın juıl nokım alap adık gı dam mamıd pıs kıd adań paklak (39).

25 Rom kai ak rek nep nın ke ke nın omal nokım yıp yır dıl paklak. Nın alap bin bı konjai nep yıp kab juıl paklak. Nıg magöb kıb ajenek, nın ke ke omal nokım nıg magöb ak pıs nep pıpag pakak. Nıg magöb tımel gak nın nıb okok, mınek alap tap dai bad alap dı wös gıl, nıg solwara kas ar alan ap ran ap yap sısıb gılıg gı mıden mıden, pıb pańıd amił, kıslım gıl gı damıł, mìnab tıkkak.

26 Yad per nep amił apıl gı ajpin. Per ajpin okok, koslam yıb ajpin. Nıg ulık sıňak jupin; tap si dep bı mıdebal nab sıňak ajpin; bin bı yad ke aka Juda bin bı mer nab okok gı ajıl, koslam yıb ajpin; taun kıb okok aka be okok aka nıg solwara nab okok gı amił, koslam yıb ambin; bin bı ai mam apal ak pen Krais bin bı ne ma mıdebal nab okok gı ajıl, koslam yıb ajpin.

²⁷ Yad wög koslam gıl, wısin kınıl mer, ñin konjai nep tap magıl ma midek, yuan gek, ñig nen gek, waliј ma midek, yigen gıl gip.

²⁸ Pen miker ar alap me, bin bı Krais pıs ken midebal karıp lım ke ke okok, mid tep gipal aka agıl, gos par nıpin.

²⁹ Krais bin bı ognap yap paknig gel, kılıs yad ke ak rek nep yonigab rek ak nıpin. Pen bin bı ognap kırop lıp gel tap si tap timel gel, midmagıl yıp nab adan yur gip.

³⁰ Yıb yad ke ar ognap agnim ak, yad bı kılıs ma mideb ak nıñimib, agıl minim nıbak agnigain.

³¹ Bi Kib Jisas Nap God, per nep yıb dap raneb God ak, yad esek ma agebin ak nıñip.

³² Yad Damaskas midenek, kin Aretas bı gapna ne Damaskas kod midoligip ak, yıp mıñ lin, agıl, polisman okok agek, Damaskas kijon tam okok magilek binem tık saklak.

³³ Nıg gılak ak pen mam cın ognap yıp di wad kib migan ak yigıl, nag ñon gıl, dam kab wari kıs kıs gılak kijon sıklol migan ak lıp gi yokel, am am lım eyan amıl, pırıkkıl ke mıñab tam ognap amnimek.

12

Pol dai niňak minim ak ag ñak

¹ Yıb yad ke agen ar amnigab ak tep ma gınigab ak pen Bi Kib ak bı alap nop gek dai niňak minim ak agnig gebin.

² Mi aknib wajrem pıs kıl adan (14) yowak ak, Krais bı ne alap nıpin ak, God nop dam karıp lım tep seb kab ar alan siňak dad amnak. Pen

bı nıbak mıb goŋ sek nıg ar alan amnak aka, mıb goŋ kırıg gıl kaun nep amnak aka, ma nıpin; God nep nıñıp.

³ Pen yad nıpin, bı nıbak — mıb goŋ sek aka kaun nep aka ma nıpin; God nep nıñıp —

⁴ God nop dam karıp lım tep seb kab ar alan sıňak dad amnak. Pen nıb alan amıl, mınım ke yıb nıňak. Mınım nıňak nıbak, mınım ma agep, bin bı ag ñeb rek mer; mınım ke yıb ak nıňak.

⁵ Bı gak nıbak yad kılıs gıl yıb ne nep agen ar amnıgab ak pen yıb yad ke agen ar ma amnıgab. Yıb yad ke mınım ognap agnıg gebin ak, yad bı kılıs ma mıdeb rek nep mıdebin mınım nıbak nep agnıgain.

⁶ Pen yıb yad ke dap raneb mınım ognap apnep yad bı saköl rek ma apnep; nıñıd nep apnep. Pen nıb agen, bin bı ognap yıp nıňıl, “Bı ak bı tep ke mıdeb,” aplap ak yıp tep ma gıpkop. Yıp tep gıp ak, kırı yad gıpın gıpın rek nıňıl aka mınım apın apın rek nıňıl me, yad bı tigep bı rek mıdebin ak ke nıňnímel.

⁷ God yıp dad amek, bin bı ognap ma nıpal rek nıňnek nıbak, yıb yad ke agen ar amnímın rek lıp, agıl, God yıp tap yur ñeb alap ñıb. Tap nıbak Seten bı ne rek alap apıl, yıp ñıu rek pıňıl i sek mıdeb.

⁸ Bı Kıb ak nop ñın omal nokım ag nıňnek, yıp nıg gıp rek ma gınímın ag nıňnek ak pen

⁹ yıp agak, “Nak ke nep mıd tep gınímın rek ma lıp ak pen yad bin bı kılıs ma mıdeb okok kırıp yımıg nıňıl kılıs yad ke ñen nıňlıg gı kırı tep nep mıdenıgal,” agak. Nıb agak ak me, yıb yad ke agen ar amnıgab ak tep ma gıp; yıp tep

gip ak, yad kils ma mideb bi alap rek midebin ak ag miden niñig gi, Krais yip di tep gilig gi midonimij.

10 Yad kils ma mideb; yip ag jupal; yad tap tek dip; yip gi timel gipal; yad koslam midebin. Pen Krais pis ken midebin rek, yip titi ginigal ak, min miñ nep ginigain. Pen yad ke kils ma mideb ak niñ midenigain ak, God ne gek, kils ne dil kils gilig gi midenigain.

Pol Korid bin bi okok krop midmagil lip

11 Yad bi sakol rek agesin. Pen nibi nep gem yad nig gesin. Yip di tep gi, minim tep ar ognap apkep ak pen yip kiriç gi, bi ognap krop dipim. Yad bi tam nib bi alap rek midebin ak pen, Krais minim tep dad ameb bi tep tep nibi nib okok bi kib, yad bi sikol, gos ak ma nippin.

12 Yad am nibep eip kin midil, cin Krais minim tep dad ameb bi okok per giphin rek nep gi midenek. Nibi tap ma gep tap ma niñep genek ak niñil, yad Krais minim tep dad ameb bi ne midebin ak bir nippim.

13 Nib ak, Krais bin bi ne midebal tigon ognap krop ginek ginek rek nep nibep ak rek nep ginek ak pen ar nokim alap nep ke ginek. Ar nibak me, tap yip tik dak okok yip nim, agil ma agnek. Pen nibep gi timel rek ginek ak niñil kiriç ginimb.

14 Nibep ned niñ omal am niñek; miñi kauyan ak niñig gebin. Tap nibep alap dinim agil ma niñigain; nibep niñnim agil niñigain. Nonim nap sikop tap di li tep gi, niñi pai kiri okok krop nibal. Pen niñi pai okok, nonim nap sikop krop nig ma gipal.

15 Nib ak, gos yad n̄ipin ak, n̄ibep nen aḡıl, mani tap yad okok maḡılsek yok sakn̄igain aka wög gi dam dam Krais m̄ınım tep ak ag n̄i dam dam k̄ımn̄igain ak, m̄ınım ma m̄ideb. Pen yad n̄ibep m̄ıdmaḡıl ȳıb l̄ipin ak n̄ıññigabim ak, ȳıp pen m̄ıdmaḡıl ma l̄in̄igabim aka?

16 Pen n̄ibi agn̄igabim, “Mani tap c̄inop ma d̄ıpan pen nak m̄ınım wai n̄i agek c̄in s̄ıdol ḡıp̄ın,” agn̄igabim.

17 Yad mam ognap n̄ibep ag yoknek ak, mani tap n̄ibep okok ud̄ın ud̄ın li d̄ıññimel aḡıl ag yoknek aka?

18 Yad n̄ibep nen aḡıl Taitas nop ag yokin, aḡıl, nop ag n̄ıñen yau agak n̄ıñıl mam c̄in alap sek ne eip ag yoknek. Pen yad n̄ipin Taitas tap n̄ibep ognap ma l̄ıp gi dak. Taitas yad ḡıp̄in ar ak nep ḡıp̄; ne ar alap ke ma ḡıp̄.

19 Pen yad tari ḡın̄ig m̄ınım n̄ibaul ū kıl t̄ikesin? N̄ibi gos tari n̄ıp̄ım? Pol m̄ınım ageb ak, ȳıb ne ma ap yon̄ım̄ıñ aḡıl ageb, ag n̄ıp̄ım ar? Pen ar n̄ibak ma agesin mer. God ne n̄ıñ m̄idek n̄ıñlıg gi, yad Krais b̄ı ne ar m̄ıdıl m̄ınım agesin. Ai mam tep yad n̄ibi kılıs ḡıl Krais nop c̄ıg tep ḡın̄im̄ıb, aḡıl gos n̄ıñıl agesin.

20 Yad p̄ırıkp̄in ak, yad am n̄ibep n̄ıññigain ūn̄ ak, n̄ibi ḡıp̄ım rek n̄ıñen, ȳıp tep ma ḡın̄igab. N̄ibak rek, n̄ibi ȳıp n̄ıññigabim ak, yad ḡıp̄in rek n̄ıñem, n̄ibep tep ma ḡın̄igab. N̄ibi pen pen aḡıl asık ke ke l̄ıl, tap k̄ıri okok c̄in nep d̄ın aḡıl, ai mam ognap n̄ıñem m̄ılik yapek, n̄ibep ke nep tep ḡın̄im̄ıñ ar ak nep gos n̄ıñıl, bin b̄ı ognap k̄ırop m̄ınım t̄ımel aḡıl, k̄ırop m̄ınım d̄ıl, ȳıb n̄ibi ke dap ranıl, abramek ḡıl ḡın̄im̄ıb rek l̄in̄igab ak yad

pırıkpın.

²¹ Pen yad pırıkpın ak, piyak sığak kauyan amıl nıñnígain, nı̄bi ognap gos tı̄mel ar ak nıñıl, bin si bı̄ si gıpım ak, tari gınig nı̄g gıpın agıl ma kırıg gıl, bin si bı̄ si gı̄ damıl, gos tı̄mel nıñlıg gı̄ damıl, abramek gılıg gı̄ nep mı̄denıgabım. Gınigabım nı̄bak God nıñıp, agıl, yad bı̄ tam nı̄b okok alap rek mı̄dıl, nabıñ gek nıñlıg gı̄, nı̄bep nen agıl sıl aglıg gı̄ nep mı̄denıgain.

13

¹ Yad ned nı̄bep nı̄n omal am nıñnek. Mı̄ñi pen kauyan nıñníg gebin. God Mı̄nım ak nı̄u kıl tıkıl aglak, “Bin bı̄ ognap kırop mı̄nım kıb agníg gebal ak, bin bı̄ omal aka omal nokım rek udın kırı ke nıñ mı̄del nıñlıg gı̄, gı̄ tı̄mel gelak, bin bı̄ okok apıl mı̄sen agenıgal, nıñıd rek lı̄nıgab,” aglak.

² Mı̄nek nı̄n yı̄gwu nab nı̄b ak nı̄bep am nıñıl, bin bı̄ tap si tap tı̄mel gı̄ mı̄delak okok, yad kı̄sen apıl kırop ag gınigain agıl, adık onek. Mı̄ñi nı̄bep eip ma mı̄debin pen kauyan mı̄nım ned agnek rek nep agebin, yad amjakıl, bin bı̄ ned tap si tap tı̄mel gı̄ mı̄delak okok abe, bin bı̄ mı̄ñi tap si tap tı̄mel gıpım okok abe, nı̄bep yı̄mig ma nıñnígain.

³ Pen nı̄bi Pol Krais eip mı̄deb aka mer ag gos nı̄pım ak, nı̄ñ tep gınımı̄b. Krais tap ognap karı̄p lı̄m nab nı̄bi okok gek nıñnígabım, ne Bı̄ yokop mer; ne Bı̄ kılı̄s ke nı̄b.

⁴ Ne bı̄ yokop alap rek lek, nop mab kros bak alan nı̄ag pak lel kı̄mak ak pen God kılı̄s ne ak gek, kauyan warı̄kıl komıñ mı̄deb. Nı̄b ak rek, cın Krais eip mı̄dıl bı̄ yokop rek mı̄dobın ak pen

Krais komiñ mideb ak ne c̄inop God k̄ilis ne ak ñek, n̄ibep nen agiñ wög ḡin.

5 Pen n̄ibi Krais nop niñ d̄il nop c̄ig ḡipin aka mer agiñ gos b̄ilok amil apil ḡil, Krais n̄ibep eip mideb ak ke niñniñgabim. Aka pen gos niñ damil Krais n̄ibep eip ma mideb agiñ ak ke niñniñgabim.

6 Pen yad gos niñpin, c̄inop bi gos niñ damil me, Krais c̄inop eip mideb ak ke niñniñgabim.

7 C̄in n̄ibep nen agiñ, God nop sobok ḡil agobin, "K̄rop kod m̄idenim̄in, t̄imel ar ak ma ḡinimel," agobin. Pen God nop sobok gobin niñbak, n̄ibi m̄id tep gem yib c̄in ap rannim̄iñ agiñ, ma sobok gobin. Yib c̄in yonigab ak tap yokop; n̄ibi gīi tep nep ḡinigabim ak tap kib.

8 Pen Krais minim̄ tep ak kib ḡinim̄iñ ar ak nep gin; Krais minim̄ tep ak s̄ikol ḡinim̄iñ ar ak ma gin.

9 C̄inop tep gīp ak, c̄in bin bi k̄ilis ma mideb rek lon, n̄ibi pen bin bi k̄ilis l̄inim̄ib. Nib ak, c̄in n̄ibep God nop sobok ḡipin, "K̄rop kod m̄idek, nag ar tep nep ḡinimel," apin.

10 Bi Kib ne yip wög ag lak niñbak, n̄ibep agen ap yap pakn̄im̄ib agiñ ma ag lak; n̄ibep agen Krais minim̄ tep ak niñ dīi tep ḡil nop c̄ig tep ḡinim̄ib agiñ yip ag lak. Ar niñbak nep yad par kib siñ aul midil, n̄ibep ned nep mij niñaul ñu k̄il tik yokebin. N̄ibi minim̄ yad niñaul niñil, agebin rek gīi m̄idenigabim ak me, yad amjakil minim̄ k̄ilis agnig gos niñpin ak k̄irig ḡinigain.

11 Ai mam s̄ikop. Miñi minim̄ ag junig ḡil, "N̄ibi m̄idebim?" agebin. Mij ñu k̄il tik yokebin niñaul onigab ak niñil, c̄in tap tep ar ak nep gin agiñ k̄ilis nep niñ ḡiliñ gīi midil, minim̄ ñu k̄il tik yokebin

aul dîl, mînîm ag ar nokîm lîl, kapkap mîd tep gînîmîb. Nîg gem me, God bin bî mîdmagîl lîl dî tep gîp ak, nîbep eip nep mîdenîgab.

¹² Nîbi Bî Kîb nop nîñ dîpîm rek, pen pen ag wasu dîlîg gi, mîkem bom sîloknîmîb.

¹³ Krais bin bî sînjaul mîdebal magîlsekk, nîbep ai mam okok “Mîdebîm?” agebal.

¹⁴ Bî Kîb Jisas Krais nîbep magîlsekk yîmîg nîñîl dî tep gîlîg gi mîdenîmîñ; God ne nîbep magîlsekk mîdmagîl lîlîg gi mîdenîmîñ; Kaun Sîñ ne nîbep magîlsekk gonj bak lîlîg gi mîdenîmîñ.

MHNIM KOMIN

**The New Testament in the Minimib dialect of the
Kalam language of Papua New Guinea**

Nupela Testamen long tokples Minimib long Niugini

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Minimib (Minimib dialect of Kalam)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-02-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

c3b0a7e5-6c23-5e97-9419-62054c911996